

รายการ ร้อยเรื่อง...เมืองไทย

สถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา และสำนักวิชาการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ถนนประดิพัทธ์ เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400 โทร. 0 2244 2067-8

เรื่อง กฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว
ผู้เรียบเรียง นางสาววิลาสิณี ฉายรัตน์ตระกูล วิทยากรชำนาญการ
กลุ่มงานวิจัยและพัฒนา สำนักวิชาการ
ออกอากาศ เมษายน 2563

แม้ประเทศไทยมีพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 แต่ในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา กฎหมายยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทยได้ กล่าวคือ พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 กำหนดฐานความผิดอาญาที่ไม่ได้เป็นไปตามเจตนารมณ์ในการลดการกระทำความรุนแรงในครอบครัว ซึ่งประสงค์ให้ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวมีโอกาสกลับตัวและยับยั้งการกระทำความผิดซ้ำ อีกทั้งอำนาจและหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ไม่สอดคล้องกับสภาพปัญหาความรุนแรงในครอบครัว และไม่มีบทบัญญัติในการบูรณาการความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการแก้ปัญหา ทำให้เกิดความซ้ำซ้อนกับการกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา ประกอบกับในปี 2561 สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด ทั้ง 76 จังหวัด ได้ทำการสำรวจข้อมูลด้านสตรีและเด็ก พบว่า มีการกระทำความรุนแรงในครอบครัวทั่วประเทศ จำนวน 1,594 ราย โดยมีสาเหตุของความรุนแรง เรียงตามลำดับจากมากไปน้อย คือ 1) การเสพติดอบายมุข ได้แก่ สุรา ยาเสพติด การพนัน 2) สัมพันธภาพในครอบครัว ได้แก่ การหึงหวง นอกใจ ทะเลาะเบาะแว้ง และ 3) ปัญหาสุขภาพกาย และสุขภาพจิต คิดเป็นร้อยละ 40.99 19.48 และ 13.88 ส่วนสถานที่เกิดเหตุความรุนแรง เรียงตามลำดับจากมากไปน้อย คือ 1) บ้านของตนเอง 2) บ้านของญาติหรือบุคคลที่สาม และ 3) หอพักและสถานที่อื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ 68.96 10.28 และ 20.76 จึงนำไปสู่การเสนอให้มีกฎหมาย “พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาและคุ้มครองสถาบันครอบครัว พ.ศ. 2562” ซึ่งมีเจตนารมณ์ในการปิดช่องว่างของพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ยกเลิกความผิดฐานกระทำความรุนแรงในครอบครัวที่สามารถยอมความได้ แต่ให้มาใช้เป็นคดีอาญาและดำเนินการควบคุมไปกับการคุ้มครองและปรับเปลี่ยนพฤติกรรม เพื่อให้ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวเกิดความเกรงกลัวและยับยั้งไม่กระทำผิดซ้ำ โดยสภานิติบัญญัติแห่งชาติมีมติได้เห็นสมควรประกาศใช้เป็นกฎหมาย ในคราวประชุม ครั้งที่ 13/2562 เป็นพิเศษ เมื่อวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2562 และได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2562 โดยให้มีผลใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา

สาระสำคัญของพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาและคุ้มครองสถาบันครอบครัว พ.ศ. 2562 มีดังนี้

1. กำหนดให้มีคณะกรรมการนโยบายและยุทธศาสตร์ครอบครัวแห่งชาติ และหน่วยงานรับผิดชอบการส่งเสริมและคุ้มครองครอบครัว

2. กำหนดให้มีกลไกส่งเสริมการพัฒนาสถาบันครอบครัวให้มีความเข้มแข็งและคุ้มครองสถาบันครอบครัวจากความรุนแรง 3 ระดับ ประกอบด้วย ระดับชาติ คือ คณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาและคุ้มครองสถาบันครอบครัว ระดับจังหวัด คือ ศูนย์ส่งเสริมและคุ้มครองครอบครัว และระดับพื้นที่ คือ ศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน

3. องค์กรเอกชนที่มีวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมและพัฒนาครอบครัวอาจจดทะเบียนเป็นศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน และสามารถขอรับการช่วยเหลือด้านการเงิน ทรัพยากร วิชาการ และด้านอื่น ๆ ในงานส่งเสริมและพัฒนาครอบครัวในชุมชนได้

4. ให้ผู้พบเห็นหรือทราบการกระทำความรุนแรงในครอบครัวแจ้งข้อมูลต่อพนักงานเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การคุ้มครองสวัสดิภาพ

5. กำหนดขั้นตอนและวิธีการดูแลให้ความช่วยเหลือผู้ถูกระทำความรุนแรงในครอบครัว

6. กำหนดให้การกระทำความรุนแรงในครอบครัวเป็นความผิดทางอาญา และยอมความได้เมื่อผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวได้ปฏิบัติตามคำสั่งคุ้มครองสวัสดิภาพโดยครบถ้วนแล้ว

7. ห้ามพิมพ์โฆษณาหรือเผยแพร่ภาพ เรื่องราว หรือข้อมูลใด ๆ ที่จะทำให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว และกำหนดโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืน

อย่างไรก็ตาม ภายหลังพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาและคุ้มครองสถาบันครอบครัว พ.ศ. 2562 มีผลบังคับใช้ เมื่อวันที่ 20 สิงหาคม 2562 ได้ปรากฏข้อเท็จจริงว่าหน่วยงานที่จะเป็นผู้ปฏิบัติการหรือบังคับการตามกฎหมายยังมีปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับความพร้อมด้านบุคลากรและขั้นตอนการปฏิบัติ คณะรัฐมนตรีได้ออกพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาและคุ้มครองสถาบันครอบครัว พ.ศ. 2562 พ.ศ. 2562 เพื่อขยายกำหนดเวลาในการมีผลบังคับใช้ของพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาและคุ้มครองสถาบันครอบครัว พ.ศ. 2562 ออกไปก่อน ส่วนจะใช้บังคับเมื่อใดให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา ทั้งนี้ ในระหว่างที่ยังไม่มีการตราพระราชกฤษฎีกาให้นำพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 มาใช้บังคับไปพลางก่อน อีกทั้งให้คณะรัฐมนตรีเร่งเตรียมการรองรับและดำเนินการพิจารณาแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการส่งเสริมและคุ้มครองสถาบันครอบครัว และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องให้มีมาตรการและกลไกที่เหมาะสม และเกิดประสิทธิภาพสูงสุดโดยเร็ว

บรรณานุกรม

- กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว. (11 มิถุนายน 2562). **ปลัด พม. กล่าวปาฐกถาพิเศษเพื่อสนับสนุนบทบาทครอบครัวในการปรับสมดุลโครงสร้างประชากรและคุณภาพประชากรไทย ในงานสัมมนา “ครอบครัวไทยยุคเกิดน้อยอายุยืน : ทางเลือกและข้อท้าทาย”**. สืบค้น 6 กุมภาพันธ์ 2563 จาก <https://gnews.apps.go.th/news?news=41679>
- บุศรา เข้มทอง. (2558). **การใช้ความรุนแรงในครอบครัว: กฎหมายช่วยได้**. สืบค้น 6 กุมภาพันธ์ 2563 จาก https://library2.parliament.go.th/ejournal/content_af/2558/feb2558-3.pdf
- ปลดล็อกความรุนแรง : เจาะ พ.ร.บ.ส่งเสริมคุ้มครองครอบครัว อุดช่องว่างเสริมกลไกการทำงาน. (18 มิถุนายน 2562). **ไทยรัฐออนไลน์**. สืบค้น 6 กุมภาพันธ์ 2563 จาก <https://www.thairath.co.th/news/local/1593806>
- “พระราชกำหนด แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาและคุ้มครองสถาบันครอบครัว พ.ศ. 2562 พ.ศ. 2562” (26 สิงหาคม 2562). **ราชกิจจานุเบกษา**, เล่ม 136 ตอนที่ 92 ก, น. 1-3.
- “พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาและคุ้มครองสถาบันครอบครัว พ.ศ. 2562” (22 พฤษภาคม 2562). **ราชกิจจานุเบกษา**, เล่ม 136 ตอนที่ 67, น. 1-20.
- วนิดา อินทรอำนวย. (2562). **กฎหมายว่าด้วยส่งเสริมการพัฒนาและคุ้มครองสถาบันครอบครัว**. สืบค้น 6 กุมภาพันธ์ 2563 จาก https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/elaw_parcy/ewt_dl_link.php?nid=2394
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2561). **ประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับจากร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาและคุ้มครองสถาบันครอบครัว พ.ศ.** สืบค้น 6 กุมภาพันธ์ 2563 จาก <http://web.krisdika.go.th/data/outsitedata/cosok/file/14-1-61-3.pdf>
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, สำนักวิชาการ. (ธันวาคม 2562). **เอกสารประกอบการพิจารณา ญัตติด่วน เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาหาแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการข่มขืนกระทำชำเรา เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาแนวทางและมาตรการแก้ไขปัญหาและยุติการใช้ความรุนแรงในสังคมทุกรูปแบบ**. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, สำนักการพิมพ์.
- สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. (2562). **พม. แถลงเตรียมจัดงานรณรงค์ยุติความรุนแรงต่อเด็ก สตรี และบุคคลในครอบครัว ทั่วประเทศ ตั้งแต่ 19 พ.ย. เป็นต้นไป**. สืบค้น 6 กุมภาพันธ์ 2563 จาก <https://www.thaigov.go.th/news/contents/details/24409>